

Specializovaná mapa s odborným obsahem:

Mapa ČR s vyznačením území vhodného pro uplatnění metody inkubace vybraných druhů lososovitých ryb v mateřském toku (TJ02000229-V7)

Autor: RNDr. Jiří Křesina - Beleco, z. s. Na Zátorce 10, Praha 6, 160 00

Specializovaná mapa byla vytvořena v rámci projektu: „Vývoj metodiky inkubace jiker vybraných druhů lososovitých ryb v mateřském toku a inovace inkubačních schránek“ (TJ02000229).

**Mapa ČR s vyznačením území vhodného pro uplatnění
metody inkubace vybraných druhů lososovitých ryb v
mateřském toku
(TJ02000229-V7)**

Autor: RNDr. Jiří Křesina

Beleco, z. s. Na Zátorce 10, Praha 6, 160 00

Specializovaná mapa s odborným obsahem

Praha, 2020

Obsah

Úvod	4
Metodika	4
Rozsah využití, přínos pro uživatele	5
Obsah specializované mapy	6
Literatura a použité zdroje dat	7

Mapa ČR s vyznačením území vhodného pro uplatnění metody inkubace vybraných druhů lososovitých ryb v mateřském toku

Autor: RNDr. Jiří Křesina, Beleco, z. s. Na Zátorce 10, Praha 6, 160 00

Klíčová slova: specializovaná mapa, repatriace, inkubace jiker, metodika, lososovité ryby, losos obecný, lipan podhorní, pstruh obecný, mateřský tok, LOSOSA Gama, LOSOSA Delta

Úvod

Specializovaná mapa výstup TJ02000229-V7 byla vytvořena v rámci projektu: „Vývoj metodiky inkubace jiker vybraných druhů lososovitých ryb v mateřském toku a inovace inkubačních schránek“ (TJ02000229). Vybranými druhy lososovitých ryb v projektu jsou losos obecný (*Salmo salar*), pstruh obecný (*Salmo trutta*), a lipan podhorní (*Thymallus thymallus*). Cílem projektu je vyvinout certifikovanou metodu inkubace a dva speciální typy inkubačních schránek (plovoucí a dnové) pro výše uvedené druhy lososovitých ryb. Mapa byla vytvořena pro potřeby přílohy zpracované metodiky pro inkubaci jiker v mateřském toku (TJ02000229-V6). Cílem je vymezit území vhodná pro využití metody inkubace jiker s ohledem na podmínky území podílející se na utváření charakteru a hydrologických režimů toků.

Metodika

V roce 2019 byla získána podkladová data pro analýzu a vytvoření přehledové mapy území ČR pro možnost využití metody inkubace jiker v mateřském toku. Základním zdrojem dat o výskytu druhů je Nálezová databáze ochrany přírody a krajiny spravovaná AOPK ČR (link: <https://portal.nature.cz/nd/>). Použity byly výskyty druhů ryb s obdobnými stanovištními nároky: vranka obecná, která je indikátorem kvalitních pstruhových pásem a losos obecný, jakožto zástupce jednoho ze zájmových druhů v ČR. Důležitým faktorem potenciálního výskytu druhů je také sklon toku a teplota vody, která úzce koreluje s nadmořskou výškou. Prioritními oblastmi pro použití metody jsou také velkoplošně chráněná území, zvláště pak území národních parků. Tato podkladová data byla analyzována v prostředí GIS. Pro optimalizaci mapového výstupu byla finální mapa podrobena individuální manuální korekci s ohledem na logické zařazení ploch nabývajících nevhodných parametrů do náležitého intervalu.

Rozsah využití, přínos pro uživatele

Na základě analýzy výše uvedených dat byla vytvořena přehledová mapa využitelnosti zájmové metody podpory a repatriace lososovitých ryb. Území ČR bylo rozděleno do třech kategorií. Zelená barva označuje území vhodné pro využití metody. Toky na tomto území by měly splňovat podmínky pro inkubaci jiker lososovitých ryb. Bližší podmínky uplatnění metody jako podpůrný management pro zájmové druhy ryb, jsou blíže specifikovány v metodice připravené v rámci aktivity projektu TJ02000229-V6. V případě využití metody v území označeným žlutou barvou by měl být záměr zhodnocen odborně způsobilou osobou či orgánem ochrany přírody. Stejně tak by měl být hodnocen jakýkoliv podpůrný management pro lososa obecného, jehož repatriace je aktuálně smysluplná pouze v několika přítocích dolního toku Labe (povodí Kamenice, povodí Ploučnice a povodí Ohře). Červeně vyznačené území je obecně pro použití metody nevhodné.

Z mapy je patrné, v jakém území je metoda uplatnitelná. **Mapa má pro účel vyhodnocení uplatnění metodiky pouze orientační charakter.** V případě uplatnění metody je žádoucí vyhodnotit další podmínky z pohledu vhodnosti uplatnění metody a volby typu inkubačních schránek v území. Je nutné zvážit důvody potřeby podpory či repatriace zájmového druhu. Z jakého důvodu došlo k poškození populací, zda se negativní vlivy neprojevují i nadále. S ohledem na zájmový druh je žádoucí zvolit vhodný genetický materiál, který by měl odpovídat v co největší možné míře původní obnovované populaci. Na základě vlastností toku, je žádoucí zvolit vhodné úseky pro inkubaci a typy inkubačních schránek. Bližší informace pro uplatnění metody jsou obsaženy ve výstupu TJ02000229-V6.

Mezi nejvýznamnější důvody využití metody podpory a repatriace zájmových druhů lososovitých ryb je zejména oslabení až vymizení populace kvůli zhoršení podmínek prostředí spojeného s neumožněním migrace zástupců lokální populace zpět do těchto partií toku z důvodu migrační neprostupnosti toku. Ke zhoršení prostředí může dojít z různých často antropogenních příčin, jako jsou otravy, regulace toků, odběry vod, akumulace vod a další.

Lze předpokládat, že metodika a určité typy inkubačních schránek mohou být použity i pro jiné druhy zejména reofilních ryb, jako je například podoustev, ostroretka nebo parma. Při uplatnění metodiky na inkubaci těchto druhů ryb již nelze využít stávající specializovanou mapu s rozdělením vhodnosti pro využití metody a nelze také uplatnit veškeré poznatky uvedené v samotné metodice.

Lze předpokládat, že mezi uživatele metodiky a specializované mapy budou patřit zejména místní organizace Českého rybářského svazu, správy zvláště chráněných území a další soukromé subjekty zabývající se ochranou a podporou přirozených populací ryb.

Metodika inkubace jiker lososovitých ryb v toku by obecně neměla být podporována z veřejných finančních zdrojů a dalších dotačních titulů v případě nejasného původu populace v území, v případě využití u druhů, které nemají vhodný genetický původ, nebo v případě, že jejich prostředí neodpovídá podmínkám pro budoucí příznivý vývoj podporované či repatriované populace.

Obsah specializované mapy

Mapa byla rozdělena do tří kategorií vhodnosti využití metody inkubace jiker vybraných druhů lososovitých ryb. Mapa slouží pro orientační vyhodnocení uplatnění metody inkubace jiker. V případě uplatnění metody je žádoucí vyhodnotit další podmínky. Bližší informace pro možnosti uplatnění metody jsou obsaženy ve výstupu TJ02000229-V6

Kategorie území s nevhodnými podmínkami (červeně):

Území zahrnuje především dolní toky našich osových toků Labe, Moravy a Odry a dolní úseky jejich významných přítoků, jejichž biotop neodpovídá biotopům vhodným pro podporu či repatriaci vybraných druhů lososovitých ryb. Území zahrnuje především toky charakteru parmového až cejnového pásma.

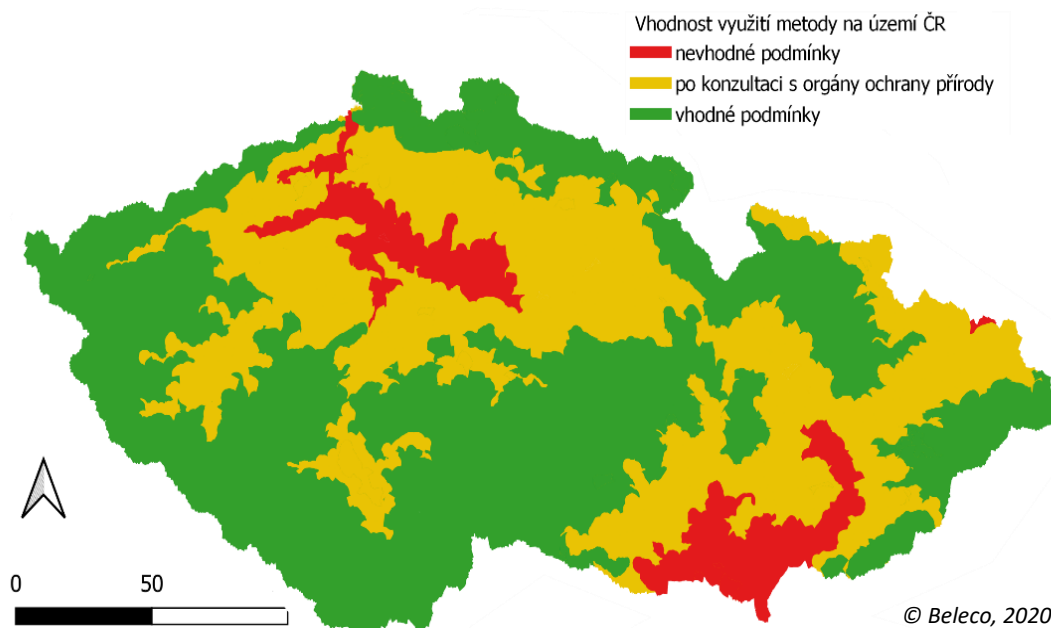
Kategorie území s možným využitím metody (oranžově):

Jedná se o přechodové území, kde lze na tocích využít metodu pro podporu či repatriaci původních populací vybraných druhů lososovitých ryb. Území zahrnuje zejména toky charakteru od dolního pstruhového pásma přes lipanové až po parmová pásma. Jedná se zejména o typy podhorských toků přecházející v údolní nivy.

Kategorie území s vhodnými podmínkami (zeleně):

Jedná se o území horských oblastí. V území jsou zahrnuty převážně toky charakteru horních a dolních pstruhových pásem. Předpokládá se, že se bude jednat o nejdůležitější oblasti s vhodnými podmínkami pro obnovu populací zájmových druhů lososovitých ryb. Oblasti reprezentují nejvyšší polohy toků vhodných pro vývoj lososovitých, odkud se populace mohou šířit do spodních partií povodí.

Mapa ČR s vyznačením území vhodného pro uplatnění metody inkubace vybraných druhů lososovitých ryb v mateřském toku

Literatura a použité zdroje dat

AOPK, 2019: Nálezová databáze ochrany přírody - spravovaná AOPK ČR Dostupné z:
<https://portal.nature.cz/nd/>

CENIA, česká informační agentura životního prostředí, zdrojová data: Agentura ochrany přírody a krajiny, dostupné on-line: Národní geoportál INSPIRE <<http://geoportal.gov.cz>>.